

KATALOG NARZĘDZI WYKORZYSTYWANYCH

W PROGRAMIE ERASMUS+

**„Understanding and Supporting Students With ASD and
ADHD”**

„Rozumienie i wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych”

„English Language Course (Intermediate Level)”

„Kurs języka angielskiego (poziom średniozaawansowany)”

Bożena Gramowska

Lucyna Majewska

Justyna Olbryś

Florencja

3-15 lipca 2023

ĆWICZENIA AKTYWIZUJĄCE

Ich głównym celem jest zachęcić ucznia do aktywności, pobudzenia go do działania, zaczerpnięcia energii do wykonania kolejnych czynności przewidzianych do zrealizowania w trakcie zajęć, a przy okazji stanowi element zabawy i przywrócenia odpowiedniego poziomu koncentracji. Do wykonania ćwiczeń prezentowanych poniżej uczniowie powinni stanąć w okręgu, co ma także zachęcić do otwartości oraz pracy nad utrzymywaniem kontaktu wzrokowego z pozostałymi osobami znajdującymi się w sali.

„Podziel się energią” - Uczeń nazywa kolorem swoją energię i klaśnięciem w dłonie przekazuje ją innej osobie, która również klaśnięciem łapie ją, by powtórzyć nazwę koloru i przekazać dalej. Można włączać jednocześnie kilka kolorów emocji. Ważne, aby nie zachować energii tylko dla siebie, ale właśnie przede wszystkim podzielić się nią.

„Balans na pokładzie” - Uczniowie poruszają się po sali-pokładzie statku zwracając uwagę na siebie nawzajem, aby na siebie nie wpaść ruchem zgodnym z komunikatem nauczyciela. Nauczyciel instruuje, jak powinni poruszać się uczniowie, np. Jeśli powie „jeden” poruszają się w normalnym tempie, na „dwa” – szybko, na „trzy” – bardzo powoli.

„Poczuj więź i działaj” - Uczniowie stają w kręgu i starają się patrząc sobie w oczy nawiązać więź, by następnie zamienić się miejscami z osobą, z którą się to udało. Uczniowie tylko patrzą na siebie - nic nie mówią, nie wysyłają sobie żadnych sygnałów (nie uśmiechają się do siebie, nie mrugają itp.).

„Bądź jak samuraj” - Ćwiczenie ruchowe na szczególne aktywowanie energii do pracy. Naśladujemy ruchy samurajów w powtarzalnej sekwencji, wydając odpowiednie do danego ruchu okrzyki. Pierwszy uczeń wykonuje na wprost siebie ruch przypominający zamach kataną w drugiego ucznia mówiąc głośno: „HA!”. „Trafiony” uczeń unosi ręce do góry mówiąc głośno: „HO!”. Następnie znajdujący się po jego obu stronach uczniowie wykonują boczne „sieknięcie kataną” w jego kierunku mówiąc głośno: „HU!”. Ów „trafiony” uczeń rozpoczyna nową sekwencję ruchów wskazując nowego ucznia.

„Feedback” – Ćwiczenie inaczej zwane „Daj jedną – weź jedną – ruszaj dalej”. Na karteczkach-sklerotkach prosimy o zapisanie np. informacji zwrotnej po przeprowadzonych zajęciach, najważniejszych informacji jakie zapamiętali itp. Uczniowie przemieszczają się po sali w rytmie muzyki. Gdy melodia cichnie, wymieniają się jedną z karteczek z najbliższą stojącą osobą, uzasadniając co istotnego na niej zapisali. Gdy muzyka rusza uczniowie znów się poruszają. Zadanie powtarzamy jeszcze dwukrotnie – tak aby każdy uczeń miał trzy karteczki zebrane od innych uczniów.

TECHNIKI I METODY PRACY – UCZEŃ ZE SPEKTRUM AUTYZMU (TEACCH)

<https://polskiautyzm.pl/podejscie-teacch-w-terapii-autyzmu/>

TEACCH - Treatment and Education of Autistic Communication Handicapped Children (*terapia i edukacja dzieci z autystycznymi zaburzeniami komunikacji*) czyli całościowy program terapii dzieci ze spektrum autyzmu. Jest to jedno z najbardziej znanych i najczęściej stosowanych podejść w terapii autyzmu. Opiera się na podstawowych zasadach nauczania strukturalnego. Podstawą podejścia TEACCH jest kilka założeń:

1. Rozumienie sposobu myślenia osób z autyzmem
2. Adaptacja środowiska
3. Znając ograniczenia- bazowanie na mocnych stronach
4. Nauczanie ustrukturyzowane

Oficjalna strona programu: <https://teacch.com/>

STRATEGIE NAUKI DLA UCZNIÓW W SPEKTRUM AUTYZMU

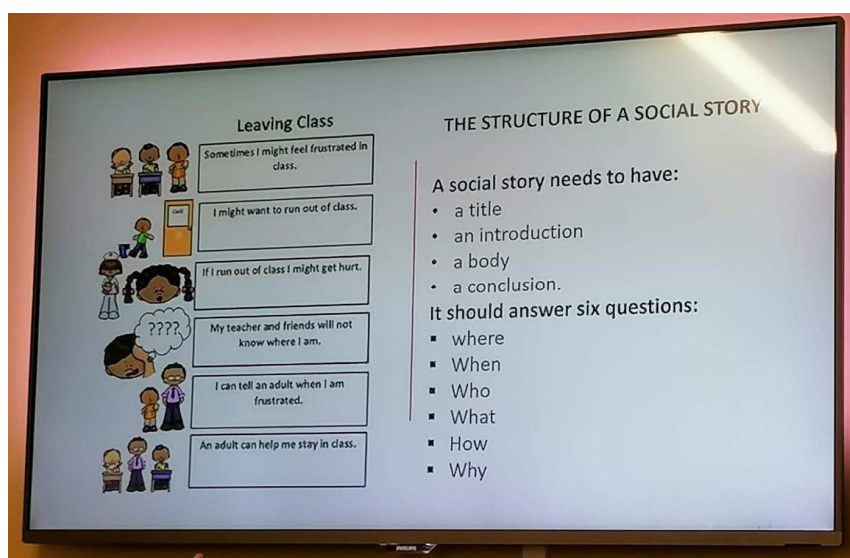
Technika Pomodoro - Metoda Pomodoro polega na pracy w odcinkach 25-minutowych. Po każdym takim odcinku następuje 5-minutowa przerwa, a potem znów kolejne 25 minut intensywnej pracy. Bardzo ważne jest, aby w tym czasie w pełni skupić się na zadaniu, które jest do zrobienia. W serwisie YouTube znaleźć można niezliczoną ilość pomocnych ścieżek zarówno z dźwiękiem jak i bez niego, które będą odmierzać czas.

What is a Pomodoro and How Can it Help with ADHD?

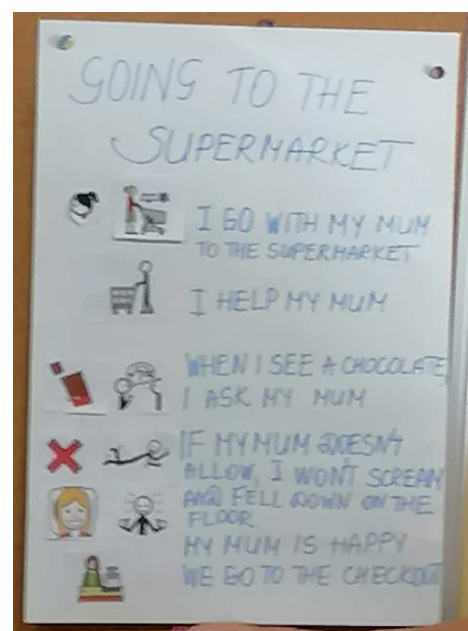
<https://www.youtube.com/watch?v=3FjluPMQzxo>

Technika Pomodoro 4x25 https://www.youtube.com/watch?v=IUXNiDJJ_9s

Historyjki społeczne - Historyjki społeczne są jak „opowiadanie życia” – przedstawiają dzieciom i dorosłym z ASD (również wszystkim neuro nietypowym i neurotypowym) otaczającą rzeczywistość. Pomagają zrozumieć i zaakceptować siebie oraz swoje miejsce w społeczeństwie, kreować zachowania społecznie akceptowalne. Do tworzenia takich materiałów przydatny może okazać się program <https://arasaac.org/> gdzie znajdziemy przede wszystkim bazę piktogramów, dzięki którym utworzymy historyjki lub skorzystać z dostępnych na stronie materiałów.

Fot. 1 Przykład historyjki społecznej i schemat przedstawiający jej strukturę

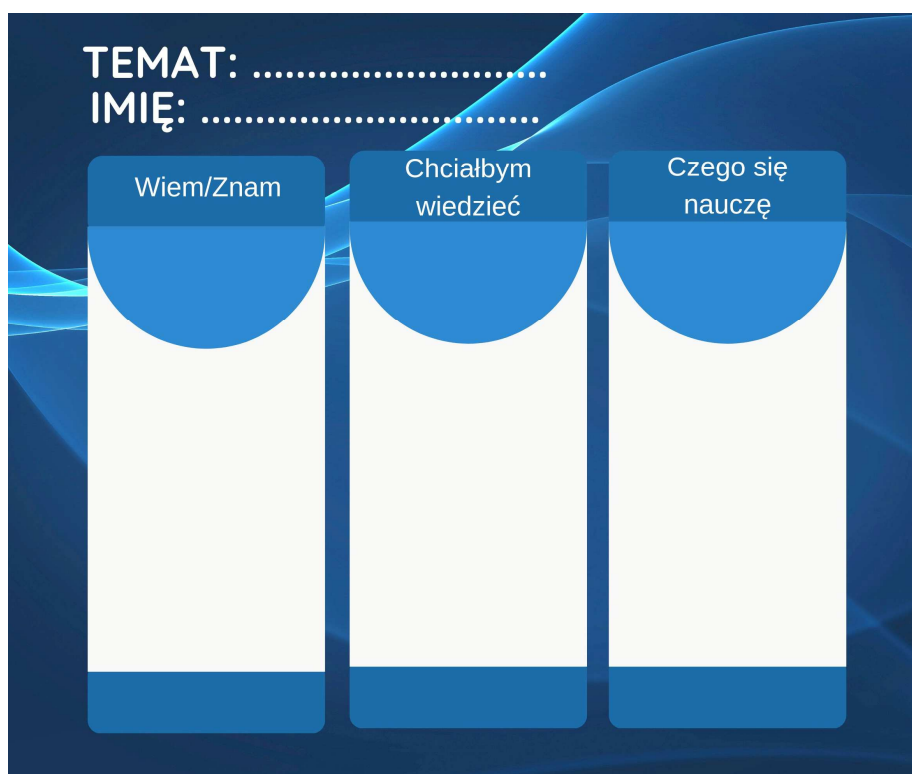
Fot. 2 Przykład historyjki społecznej „Wycieczka do sklepu”

STRATEGIE UCZENIA SIĘ UCZNIĄ Z ADHD

Strategia KWL - jest strategią edukacyjną, która oznacza: „Know”, „Want to Know” oraz „Learned” („Znam”, „Chcę się nauczyć”, „Uczę się”). Innymi słowy, KWL Charts to swoisty graficzny organizator, który pomaga uczniom zaangażować się w proces uczenia się.

Jest ona głównie używana przez nauczycieli do współpracy z uczniami i prowadzenia ich przez dany temat. Może być zastosowana właściwie do każdego przedmiotu lub lekcji.

Tablica KWL usprawnia zajęcia lekcyjne, dzięki czemu uczniowie stają się świadomi tego, czego się uczą. Na przykład - kiedy mają do przeczytania jakiś tekst, zdają sobie sprawę, czego oczekują i czego mogą się nauczyć.

Rys. 1. Przykład Tablicy KWL

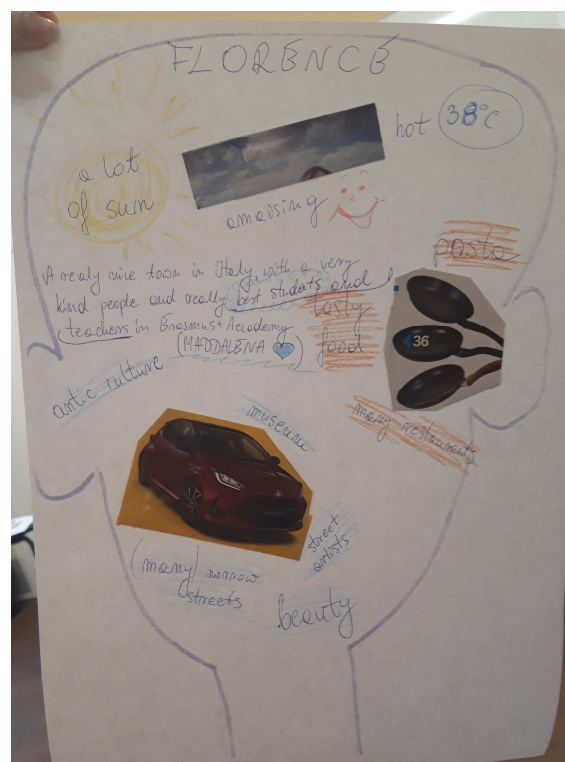
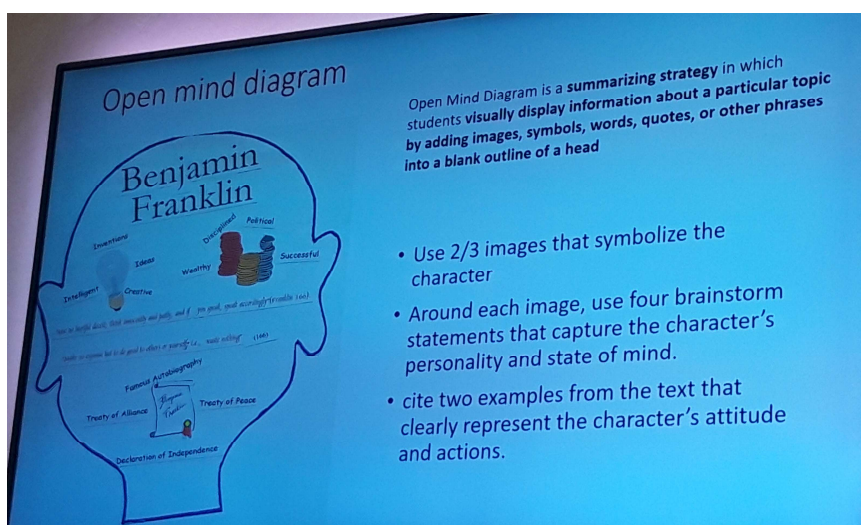
Więcej o strategii:

<https://www.verywellfamily.com/kwl-what-is-kwl-2162741>

https://akademiadashofer.pl/kwl-charts-strategia-nauczania-ktora-pracuje-dla-twoich-uczniow_bvvn.a#

Strategia myślenia wizualnego (Visual Thinking Strategies – VTS) - Myślenie wizualne pomaga nie tylko w zapamiętywaniu informacji, ale także w zrozumieniu powiązań i kontekstów. Diagramy, mapy myśli i inne techniki wizualizacji wspomagają pracę w grupie, wspomagają rozwiązywanie problemów, ułatwiają pracę projektową czy koncepcyjną itp.

Najprostszą metodą wprowadzenia wizualizacji do procesu nauki jest – stosowane powszechnie – włączenie elementów graficznych i ilustracji do prezentacji towarzyszącej wykładowi. Można wykorzystać gotowe zdjęcia, ikony czy grafiki, albo przygotować własnoręczne rysunki. Im więcej „osobistych” akcentów, tym większa efektywność przekazu.

Fot. 3 i 4 Przykłady wykorzystania strategii (diagramy otwartego umysłu)

Więcej informacji o strategii:

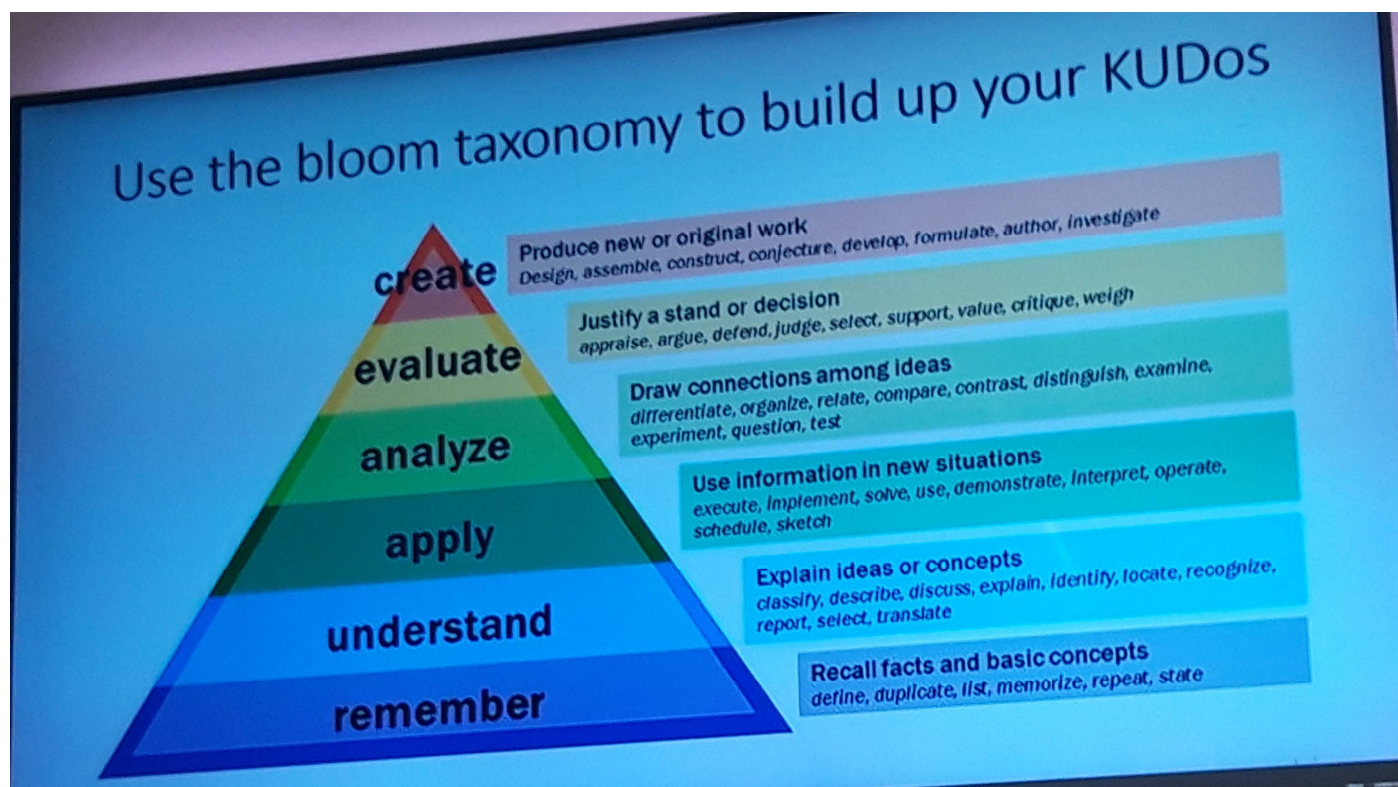
<https://www.juniorowo.pl/obrazki-pomagaja-w-nauce-jak-wykorzystac-myslenie-wizualne-w-szkole/>

<https://epale.ec.europa.eu/pl/blog/strategia-myslenia-wizualnego-czego-moze-uczyc-ogladanie-obrazow>

Taksonomia Blooma - to system klasyfikowania umiejętności i celów nauczania opracowany przez psychologa Benjamina Blooma w latach 50. XX wieku. Składa się on z sześciu poziomów związanych z rozwijaniem umiejętności myślenia krytycznego, którymi są: zapamiętywanie, rozumienie, stosowanie, analiza, synteza i twórczość.

Metoda dzieli proces uczenia się na trzy fazy:

- kognitywną (poznawczą), która koncentruje się na zdobywaniu wiedzy i kształceniu umiejętności intelektualnych. Jej podstawowa kategoria - zapamiętywanie (zdobywanie wiedzy) - jest rozumiana jako przyswojenie teorii w celu przejścia do kolejnych: zrozumienia, zastosowania, analizowania, oceniania i tworzenia. Z założenia, aby przejść na wyższy poziom piramidy, należy najpierw opanować poprzedni. Cele nauczania należy więc dopasować do poziomu, jaki chcemy osiągnąć, z

uwzględnieniem wszystkich etapów, które znajdują się w niższych kategoriach:

Fot. 5 Kategorie poznawcze w taksonomii Blooma

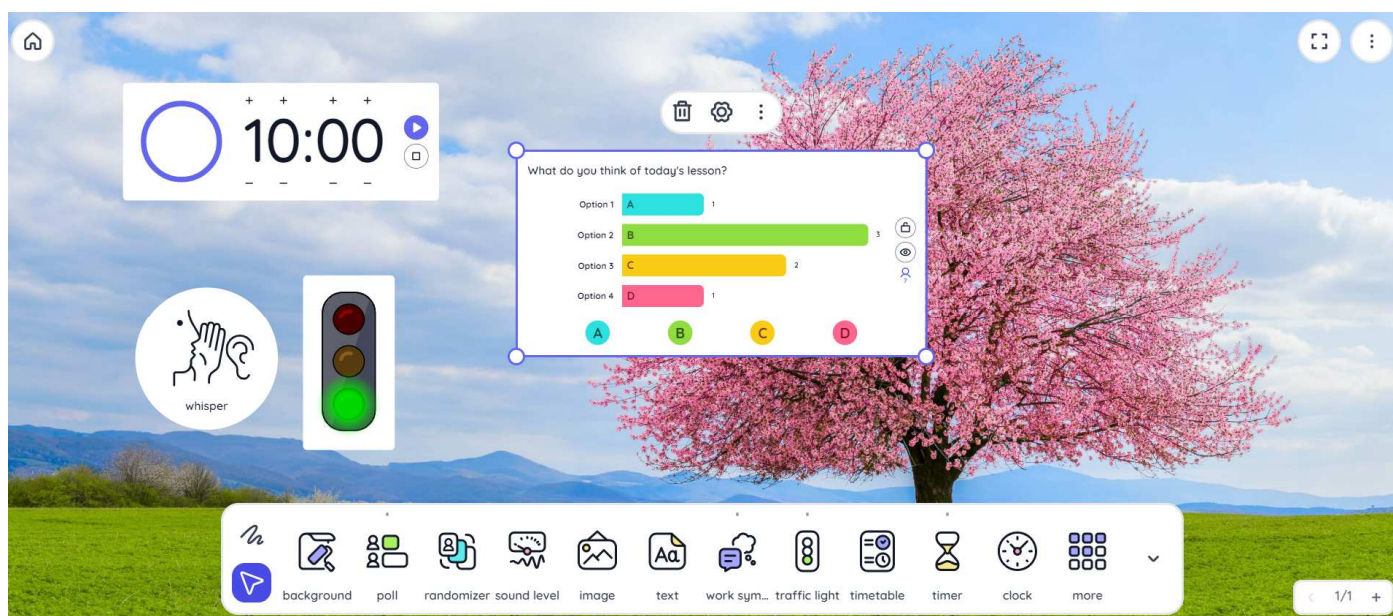
- afektywną, za którą kryją się emocje, wartości a nierzadko **motywacja** i która obejmuje 5 kategorii: postrzeganie, odpowiadanie, wartościowanie, organizowanie oraz charakteryzowanie wiedzy;
- psychomotoryczną, która odnosi się do umiejętności manualnych lub psychofizycznych i składa się z kolejnych pięciu kategorii: imitowania, manipulacji, perfekcji, artykulacji oraz wdrożenia.

Rozbicie procesu nauczania na wspomniane trzy sfery sprawia, że nauczyciel dostaje wskazówki, jak sformułować cele nauczania i je zrealizować, w zależności od poziomu wiedzy uczniów.

MATERIAŁY WIZUALNE I NARZĘDZIA CYFROWE

<https://classroomscreen.com/>

Wirtualna tablica – narzędzie pozwoli usprawnić wykonywanie zadań w trakcie zajęć. Nie tylko można wyświetlić na niej formy aktywności, jakie będą w danym momencie wykonywane, ale także np. uzyskać informację zwrotną od uczniów dotyczącą przebiegu zajęć. Przy zmianie poszczególnych opcji słyszymy dźwięki, które je sygnalizują.

Poniższe filmy mogą zostać wykorzystane nie tylko w celach samodoskonalenia nauczycieli, ale także jako materiały do zaprezentowania uczniom w ramach godzin wychowawczych celem szerszego spojrzenia na autyzm oraz ADHD.

Autyzm:

- 1) Can you make it to the end? <https://www.youtube.com/watch?v=aPknwW8mPAM>
- 2) Five Questions about Autism <https://www.youtube.com/watch?v=IApo5TBR7jc>
- 3) Autistic Meltdowns: What to do? <https://www.youtube.com/watch?v=TAmy4RSrwhY>
- 4) Autism and Demand Avoidance (managing the need for control including ODD and PDA) <https://www.youtube.com/watch?v=6Evmfv7vX4>

- 5) Understanding Autism: A Guide for Secondary School Teachers (Part 1)
<https://www.youtube.com/watch?v=4yAAOI6JUsM>
- 6) Understanding Autism: A Guide for Secondary School Teachers (Part 2)
https://www.youtube.com/watch?v=veQKDDE9C_w
- 7) Understanding Autism: A Guide for Secondary School Teachers (Part 3)
<https://www.youtube.com/watch?v=LK5Pr9h10BY>
- 8) Understanding Autism: A Guide for Secondary School Teachers (Part 4)
<https://www.youtube.com/watch?v=X4GdaD2Izxc>
- 9) Easy-to-Use Calming Strategies for Autism
<https://www.youtube.com/watch?v=13DiS7cPgX0>
- 10) When Children Act Out | Dealing with Challenging Behaviors (feat. Tracy Schreifels)
<https://www.youtube.com/watch?v=rUcG2-EFkNI>

ADHD:

- 11) ADHD 1 PIXAR <https://www.youtube.com/watch?v=kIPGZs0UCQc>
- 12) ADHD Child vs. Non-ADHD Child Interview <https://www.youtube.com/watch?v=-IO6zqlm88s>
- 13) Living with ADHD <https://www.youtube.com/watch?v=VkxmCZecGLk>

NARZĘDZIA WYKORZYSTANE NA KURSIE JĘZYKA ANGIELSKIEGO

Poniższe zadania prezentujemy z przeznaczeniem wykorzystania na zajęciach z języka obcego, z całą pewnością jednak kreatywnie można je wykorzystać na innych przedmiotach.

Find someone, who... (Znajdź osobę, która...) - zadanie polega na zadawaniu rozmówcom pytań i zapisywanie imion osób, które twierdząco na nie odpowiedziały, np.

Zadanie: „Znajdź osobę, która lubi psy”

Utworzone pytanie: „Czy lubisz psy?”

Sprawdzane umiejętności językowe:

- tworzenie zdań pytających;
- tworzenie i stosowanie form przeszłych czasowników;
- potwierdzanie i zaprzeczanie informacji.

„City-Treasure-Hunt” – gra terenowa, która wykorzystuje np. lokalną architekturę do wykonania różnorodnych zadań, np.

- 1) Opisz, co widzisz w parku.
- 2) Opisz, jak dojść z A do B.
- 3) Znajdź kogoś, kto wygląda stylowo i opisz tę osobę.
- 4) Zobaczysz wnętrza trzech kościołów. Opisz, czym się różnią.
- 5) Ile aniołów znajduje się na fasadzie... itd.

Gra może mieć charakter indywidualny jak i być świetnie wykorzystana do pracy w grupach.

Sprawdzane umiejętności językowe:

- orientacja w terenie;
- tworzenie dłuższych wypowiedzi ustnych lub pisemnych;
- sprawdzanie rozumienia ze słuchu (kiedy musimy zapytać obcą osobę).

„Have you ever...?” (Czy kiedykolwiek...?) - gra ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytania, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej na dopytaniu i uzyskaniu informacji uzupełniającej pytanie pierwotne. Np.

„Czy kiedykolwiek miałeś operację?”

„Tak, miałem”

„Dlaczego musiałeś być operowany?”

„Miałem kamienie nerkowe” itp.

Sprawdzane umiejętności językowe:

- tworzenie form przeszłych czasowników;
- tworzenie zdań pytających;
- potwierdzanie i zaprzeczanie informacji.

„Tell me, what you saw?” (Powiedz, co widziałeś?) - Zadanie wykonywane jest w parach lub małych grupach. Jeden uczeń odwraca się plecami do tablicy (projektora), drugi w tym czasie widzi prezentację/film/zdjęcie, które następnie musi dokładnie opisać uczniowi siedzącemu do projektora plecami.

Na kursie w zadaniu tym wykorzystane zostały reklamy. Jedna z osób tylko słyszała przebieg akcji na filmie, druga po projekcji musiała opisać, co zobaczyła i streścić fabułę. Kiedy obaj uczniowie (lub obie grupy uczniów) wykonają zadanie, można wykorzystać materiał ponownie i poprosić o wypisanie konkretnych informacji, słownictwa itp.

Sprawdzane umiejętności językowe:

- doskonalenie rozumienia ze słuchu;
- przetwarzanie informacji i przekazywanie komunikatu;
- utrwalanie i poszerzanie słownictwa.